

Nr 15.

Ankom till riksdagens kansli den 28 mars 1946 kl. 4 em.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående avvecklingen av 1941 och 1942 års krislån.

(2:a avd.)

I en till riksdagen den 1 mars 1946 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 116, har Kungl. Maj:t, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att en förlängning med två år må ske av den tid, inom vilken 1941 och 1942 års krislån skola vara slutligt reglerade.

Genom beslut av 1941 års riksdag (prop. nr 61; r. skr. nr 88) anvisades till Avsättning till fonden för krislån till jordbrukare under nionde huvudtiteln dels å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1940/41 ett anslag av 5 000 000 kronor och dels å riksstaten för budgetåret 1941/42 ett anslag av likaledes 5 000 000 kronor. Bestämmelser angående lånen meddelades i kungörelsen den 14 mars 1941 (nr 138). Enligt dessa bestämmelser kunde jordbrukare, som på grund av felslagen skörd under år 1940 råkat i sådana svårigheter, att han vore i trängande behov av ekonomiskt bistånd, och som gjort vad på honom ankommit för övervinnande av svårigheterna, erhålla lån av statsmedel (krislån). Sådana lån finge i allmänhet icke överstiga 3 000 kronor men kunde, då synnerliga skäl därtill voro, beviljas intill ett belopp av högst 5 000 kronor. Under vissa villkor finge krislån gäldas medelst förbättringsarbeten å den av låntagaren brukade fastigheten, dock högst till ett belopp av 1 000 kronor. I den mån lån ej gäldades på detta sätt skulle det återbetalas genom amortering med en femtedel om året med början år 1942. Låneverksamheten skulle omhänderhavas av egnahemsnämnderna under egnahemsstyrelsens tillsyn.

Sedermera medgav 1941 års riksdag (prop. nr 327; r. skr. nr 498) att odisponerade medel av det till Avsättning till fonden för krislån till jordbrukare för budgetåret 1941/42 anvisade anslaget finge på i huvudsak samma villkor som gällt för dittills utdelade krislån under nämnda budgetår användas för utlämnande av krislån till sådana jordbrukare, vilka på grund av 1941 års felslagna skörd voro i trängande behov av ekonomiskt bistånd. Bestämmelser härom utfärdades i kungörelse den 30 december 1941 (nr 998), varvid bland annat stadgades att återbetalning av sådana lån skulle ske med början år 1943.

Slutligen anvisades av 1942 års riksdag (prop. nr 242; r. skr. nr 221) till Avsättning till fonden för krislån till jordbrukare ett anslag av 800 000 kronor. Viss ändring i kungörelsen den 14 mars 1941 (nr 138) har skett genom kungörelsen den 5 juni 1942 (nr 342).

I skrivelse den 16 februari 1946, varöver utlåtande avgivits av statskontoret, har *egnahemsstyrelsen* hemställt om bemyndigande att utan hinder av gällande bestämmelser medgiva innehavare av krislån viss förlängning av amorteringstiden. Denna förlängning skulle avse såväl utförandet av förbättringsarbeten som erläggandet av amorteringsbelopp.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Sköld, har i ärendet anfört följande:

»Såsom av det anförda framgår skola de under åren 1941 och 1942 utlämnade krislånen vara slutligt reglerade före 1946 respektive 1947 års utgång antingen genom att medgivna förbättringsarbeten utförts å av låntagaren brukad fastighet eller genom att lånen slutligt återbetalats genom amorteringar. Av egnahemsstyrelsens framställning framgår emellertid, att låntagare i betydande utsträckning icke fullgjort sina skyldigheter, varför det icke torde kunna undvikas att vid 1946 och 1947 års utgång ett avsevärt antal lån kommer att kvarstå oreglerat. Sålunda uppgick restantebeloppet den 30 juni 1945 till icke mindre än 795 000 kronor. En av orsakerna till detta förhållande synes vara, att medgivna förbättringsarbeten till följd av krissvårigheter icke kommit till utförande inom föreskriven tid. Mot arbetena svarande amorteringsbelopp har därför upptagits bland restantierna. För att bereda låntagare möjligheter att avveckla ifrågavarande lån genom utförande av föreskrivna förbättringsarbeten eller genom kontant amortering, finner jag i likhet med egnahemsstyrelsen önskvärt, att en förlängning av den tid, inom vilken lånen skola vara slutligt reglerade, kommer till stånd. Det synes böra få ankomma på egnahemsstyrelsen att efter prövning av omständigheterna i varje särskilt fall medgiva en förlängning av amorteringstiden med högst två år.

Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att, därest riksdagen bifaller vad sålunda förordats, utfärda erforderliga bestämmelser i ämnet.»

Tillstyrkande bifall till Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

Utskottet.

att förevarande proposition må bifallas av riksdagen.

Stockholm den 28 mars 1946.

På jordbruksutskottets vägnar:

L. TJÄLLGREN.

Närvarande: se under utlåtande nr 11.